

Redegjørelse for Coop Økonoms arbeid med aktsomhetsvurderinger ihht åpenhetsloven

1. Introduksjon

Åpenhetsloven ([«Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold»](#)) trådte i kraft 1. juli 2022. Loven pålegger større bedrifter å gjennomføre og redegjøre for aktsomhetsvurderinger utført av virksomheten. Denne redegjørelsen er utarbeidet for å møte kravene i åpenhetsloven og fordi vi ønsker å fortelle hvordan vi jobber for å forhindre brudd på anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter.

Lovens formål er å *«fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.»*

Arbeidet med åpenhetsloven er en del av vårt strategiarbeid og vårt samfunnsansvar. Vi ønsker å være en ansvarlig og transparent aktør i verdikjeden, noe vi jobber for skal gjenspeiles i vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger.

2. Om oss

Coop Økonom er et samvirkelag bestående av p.t. 36 butikker innenfor dagligvare og faghandel (særlig byggevarer). Coop Økonom SA er eid av over 100.000 medlemmer og har litt over 600 ansatte. Samvirkelaget er omfattet av åpenhetsloven og plikter å utføre aktsomhetsvurderinger av leverandører som vi handler varer og tjenester av. Coop Økonom er organisert i en økonomiavdeling, en HR-avdeling (inkludert HMS-K), en eiendomsavdeling og en salgs- og driftsavdeling. Butikkene ligger organisert under salgs- og driftsavdelingen. Arbeidet med åpenhetsloven og gjennomføring av aktsomhetsvurderinger koordineres av HR-avdelingen, men involverer alle de nevnte avdelingene.

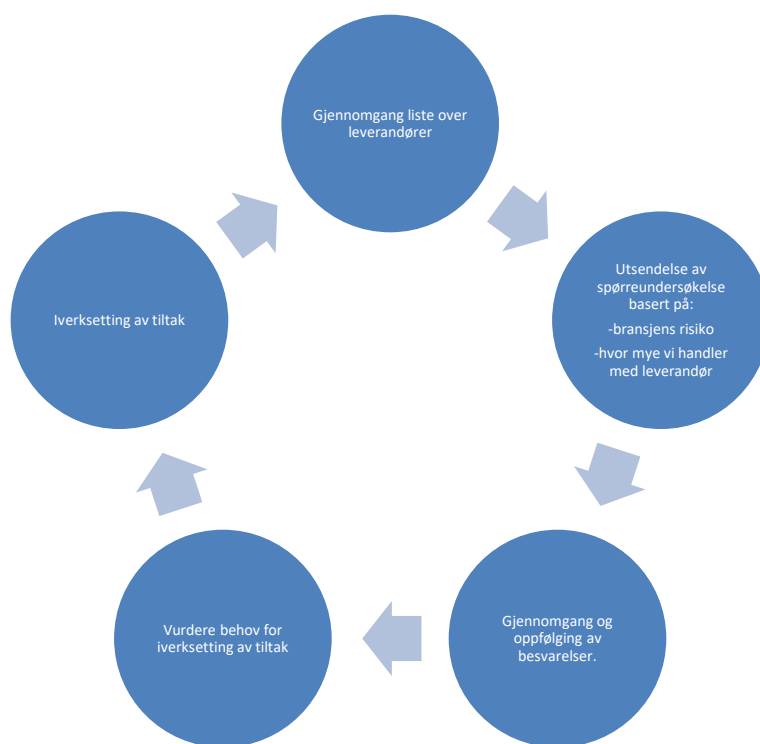
Coop-familien består av åtte kjeder og mer enn 1200 butikker. Disse selger alt fra fyrstikker, kokosmelk, brød og bananer – til spiker, sykler, SUP-er, telt, gressklippere og byggevarer. Coop Norge er den delen av Coop organisasjonen som ivaretar det aller meste av innkjøp på vegne av samvirkelagene. Coop Norge har jobbet med ansvarlige innkjøp i flere tiår, og har lang erfaring med å velge ut leverandører basert på kriterier som kvalitet, leveransesikkerhet, bærekraft og arbeids- og menneskerettigheter. Det er krevende å ha oversikt over alle leverandører i alle ledd, men Coop Norge har gode og robuste systemer for valg av leverandører. Coop Norge har i tillegg etiske retningslinjer for leverandører og stiller krav til at en rekke råvarer må være sertifiserte. Dette er et viktig risikoreduserende tiltak og sikrer også kundene våre mer informasjon om både produktene og produksjonen. Coop Norge er også medlem i Etisk Handel Norge.

Det aller meste Coop Økonom handler er fra Coop Norge, og innkjøpene er sikret gjennom Coop Norges arbeid med etterlevelse av kravene i åpenhetsloven. Coop Økonom kjøper enkelte varer og tjenester direkte, som oftest fra lokale leverandører. Leverandørene dekker områdene bygg/eiendom og varer for salg i dagligvare. Risikoen for menneskerettighetsbrudd anses som lav så lenge varene blir produsert i Norge. Coop Økonom må likevel ha gode retningslinjer og gjennomføre aktsomhetsvurderinger for disse innkjøpene.

Arbeidet med oppfyllelse av forpliktelsene i åpenhetsloven er forankret i styret, og ble behandlet som eget tema i styremøte 30.8.2022. Den årlige rapporten som redegjør for arbeidet med aktsomhetsvurderingene behandles også i styret før den offentliggjøres innen utgangen av juni.

3. Retningslinjer og rutiner

Det er utarbeidet egne retningslinjer og rutiner for å sikre at Coop Økonom gjennomfører aktsomhetsvurderinger slik at man bygger opp under lovens formål.

Beskrivelse av prosessen som en kontinuerlig prosess.

Coop Økonoms retningslinjer for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger ihht åpenhetsloven

1. Kartlegge faktiske og mulige konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
 - a. Oversikt over:
 - i. Hvem vi handler med
 - ii. Hvor vi handler
 - iii. Hva vi handler
 - b. Vurder om en eller flere av «hvem, hva, hvor» faller inn i typiske risikogrupper
 - i. Bruk eget skjønn og kunnskap, ev besøk hos produsent
 - ii. Undersøk med Etisk handel eller andre organisasjoner
 - iii. Sjekk kilder i Virkes oversikt (vedlegg 1)
 - iv. Sjekk ev. andre eksterne, lokale kilder
2. Undersøk med leverandørene om de har gjort aktsomhetsvurdering og hvordan risikoen er vurdert
 - a. Send spørreskjema (via House of Control). Følg opp ev uteblitte svar eller lite troverdig informasjon
 - b. Vurder om det er aktuelt å samarbeide med andre bedrifter/samvirkelag som bruker samme leverandør om å innhente informasjon
3. Prioriter hva som skal følges opp
 - a. Prioriter ned risiko som er tilfredsstillende håndtert av leverandøren
 - b. Prioritert ned risiko som håndteres godt på andre nivå i leverandørkjeden
 - c. Prioriter opp følgende tilfeller:
 - i. Høy alvorlighetsgrad
 - ii. Stort omfang
 - iii. Høy sannsynlighet for potensiell negativ påvirkning eller skade
 - iv. Reell sannsynlighet for at vi kan bidra til endring
4. Gjenta pkt 1-3 hvert år og hver gang vi inngår nye kontrakter, endrer leverandører eller gjør vesentlige endringer i driften. Det rapporteres til ledergruppen en gang pr år.
5. Gjør nye prioriteringer løpende, bl.a. hvis et høyt prioritert område løses

Gjennomføring av retningslinjer, åpenhetsloven

Følgende tiltak vurderes

- a) Iverksetting av generelle tiltak for å redusere eller fjerne risiko. Vi kan f.eks.
 - Forhandle om kontraktsvilkår som reduserer risiko i alle kontrakter

- Kommunisere egne retningslinjer for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger i kontraktsforhandlinger
- Vurdere om enkelte arbeidsprosesser, leverandører eller produkter kan endres til lavere risiko eller i ytterste tilfelle bør kuttes ut
- Gjennomføre besøk hos produsenter, undersøkelser i lokalsamfunn mv.

b) Iverksetting av spesifikke tiltak rettet mot prioriterte områder

- Rett opp eller stanse aktivitet der vi alene direkte bidrar til alvorlige og hyppige menneskerettighetsbrudd
- Stans aktivitet, forebygg eller bruk innflytelse der vi som en av flere bedrifter påvirker negativt, for å redusere ytterligere menneskerettighetsbrudd
- Bruk innflytelse på leverandører og andre der vi bidrar til menneskerettighetsbrudd gjennom leverandører eller andre
- Prioriter samarbeid med ansvarlige partnere
- Samarbeid med andre kunder/samvirkelag om krav til ansvarlighet i kontrakter mv.

Virkemidler for å iverksette slike tiltak kan være å velge alternative leverandører, å stille strengere minstekrav, tettere oppfølging av produksjon mv. Bare som en aller siste utvei bør man vurdere å heve eller avslutte kontrakter. I slike tilfeller er det naturlig å gjøre en grundigere vurdering og eventuelt innhente ekstern bistand.

Før man inngår en avtale med ny leverandør, skal HMSK-leder eller HR-dir. kontaktes, for å sikre at retningslinjene etterleves.

Det er leder for det aktuelle fagområdet som har ansvar for å beslutte hvilke(t) tiltak som iverksettes.

Det er i 2024 utarbeidet en systembeskrivelse for hvordan Coop Økonom løser kravene i åpenhetsloven.

4. Resultater og oppfølging

I år har vi gjennomgått leverandører av varer og tjenester som vi handler direkte med for over kr 175.000. For disse leverandørene er det gjort en risikovurdering basert på

- leverandørkjede (bransje, størrelse på firma)
- hva vi handler
- hvor vi handler
- omfang av handel

Risikovurderingen er basert på skjønn, kunnskap, tidligere erfaringer og veiledning fra bl.a. Virke. Vi har prioritert å starte med å gjennomføre aktsomhetsvurdering av de vi handler mest med (høyest beløp), og de som leverer varer og tjenester innenfor bransjer med «høy risiko». Disse leverandørene har vi bedt om å svare på et spørreskjema utarbeidet for dette formålet.

Totalt ble 23 leverandører bedt om å besvare spørreundersøkelsen våren 2025. Vi utelukket da leverandører som hadde svart tilfredsstillende i 2024. Pr 12. juni 2025 har 14 svart. De resterende 9 er vi i prosess med å ta direkte kontakt med. Dette er i hovedsak små firma som sannsynligvis finner det krevende å besvare spørreundersøkelsen. Vi har også opplevd at undersøkelsen havner som spam i e-postboksen.

Blant de som har svart er det foreløpig ikke avdekket noen negative forhold gjennom spørreundersøkelsen.

Til høsten vil det bli sendt ut spørreundersøkelser til flere av våre leverandører.

Vedlegg 1 Verktøy som kan være nyttige ved kartleggingen av risikoområder.

Generelle kilder:

- Åpenhetsloven: [Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold \(åpenhetsloven\) - Lovdata](#)
- OECD Retningslinjer for flernasjonale selskaper: [OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper \(regjeringen.no\)](#)
- OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv: [OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv \(regjeringen.no\)](#)

Mer konkrete kilder:

- Kontaktpunktets ansvarlighetskompass: <https://www.responsiblebusiness.no/nyheter/ansvarlighetskompasset-nytt-verktoy/>
- OECDs sektorveiledninger: OECDs sektorveiledere – Ansvarlig Næringsliv (www.responsiblebusiness.no)
- DFØs Høyrisikoliste: [Høyrisikolisten | Anskaffelser.no](#)
- Transparency Corruption Perceptions Index: [Afghanistan - Transparency.org](#)
- Global Slavery Index: [Overview | Global Slavery Index](#)
- Country Reports on Human Rights Practices: [Country Reports on Human Rights Practices - United States Department of State](#)
- Fair Wear Taking action in production countries: [Taking action in production countries – Fair Wear](#)
- CSR Risk Check: [Home | CSR Risk Check \(mvorisicochecker.nl\)](#)
- List of Goods Produced by Child Labour or Forced Labour: [List of Goods Produced by Child Labor or Forced Labor | U.S. Department of Labor \(dol.gov\)](#)
- Commodity Atlas: [Verité | Commodity Atlas | Learn about specific commodities and their relationship to human trafficking in global supply chains. \(verite.org\)](#)
- Children's Rights & Business Atlas: [Children's Rights and Business Atlas - Global Child Forum](#)